

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Šimon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čekovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 23. novembra 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 137.

Ivan Mohorič:

Problem naše bodoče železniške mreže.

Izmed vseh šestih študij, ki jih je predložilo ministrstvo železniški konferenci v Beogradu, je treba posvetiti predvsem pažnjo uradnemu načrtu direkcije za gradbo železnic.

Ta načrt so sestavili načelniki Direkcije za gradnjo železnic, šef oddelka za trasiranje skupno z g. Kirilo Savićem, univerzitetnim prof. v Beogradu.

Referat uvodoma konstatira, da je smatrati perijodo od ujedinjenja pa do vključno letošnjega leta za prvo zaključno etapo v naši železniški gradbi, v toku katere so bila izvršena velika obnovna dela na porušeni železniških progah, dokončane železniške zveze, katerih gradba je bila že pričetna pred ali med vojno in so bile zgrajene odnose se je začela gradba novih železnic, ki so bile vsled novih državnih mej in v svrhu gospodarskega zblizanja v posameznih izoliranih pokrajinah potrebne.

V tej gradbeni perijodi je bilo popravljenih pokvarjenih prog 1000 km normalnega tira, 524 km ozkotirnih 0.76 in 220 km pa ozkotirnih 0.60. V istem času je bilo predanih javnemu prometu 292 km normalnotirnih železnic 146 km ozkotirnih 0.76 in 140 kilometrov ozkotirnih 0.60, torej skupno 678 km, dočim se v izgradbi še nahaja 90 km normalnotirnih železnic.

Za zgradbo novih prog brez tračnic in mostov ter za trasiranje in študijo prog je bilo porabljeno do 1. februarja 1925. leta 35.516.825 zl. Din iz rednih državnih proračunov, 11 milijonov 841.050 zl. Din iz 7% investicijskega posojila in 10 milijonov zl. Din iz dolarskega posojila, kar znaša skupno 57.357.875 zl. Din.

Danes je v javnem prometu sledeča mreža v naši državi:

Državnih prog normalnega tira v državni eksploataciji 3293 km, državnih prog 0.76 tira v državni eksploataciji 1763 km, državnih prog 0.60 tira v državni eksploataciji 503.5 km, državnih prog 0.76 tira v privatni eksploataciji 462.1 km, državnih prog 0.60 tira v privatni eksploataciji 42.4 kilometre, skupaj državnih prog 6064.2 km.

Privatnih prog normalnotirnih v državni eksploataciji 3331 km, privatnih prog 0.76 v državni eksploataciji 107.8 km, privatnih prog normalnotirnih v privatni eksploataciji 16.2 km, privatnih prog 0.76 v privatni eksploataciji 211.5 km, privatnih prog 1.00 v privatni eksploataciji 183.5 km, skupaj privatnih prog 3850 km.

Po teh konstatacijah izvaja referat nadalje, da so po prevratu stalno razni interesi pritiskali na vladu in železniško upravo, da naj bi se ta ali ona proga začela graditi kot državna železnica, akoravno je bila mnogokrat le v interesu posameznih osebnosti odnose posameznih krajev, ne da bi imela za splošni državni interes večjega pomena. Kritizira na to, da se je na ta način uspelo, da se sprejmejo v zakon in gradbeni program zveze, za katerih sprejetje ni bilo dovolj razlogov. Dokaz za to trditve vidi v predvojnih zakonih o gradbi železnic v Kraljevini Srbiji, kakor tudi v povojnih tozadevnih zakonih. Pravi, da je to treba v bodoče preprečiti.

Zato je potrebno, da se v splošnem državnem interesu določi bodoča mreža državnih železnic in program

gradnje. Vsi ostali projekti, ki ne bi prišli v ta program, bi bili le lokalnega pomena, a za lokalne interese nima skrbeti država, marveč krajevne oblasti in interesi. Načrt mreže državnih železnic naj bi predstavljal dopolnitve obstoječe železniške mreže, ki so v prometnem, gospodarskem, vojnem in nacionalnem interesu države potrebne. Taka železniška mreža se ima uzakoniti in ima biti neke vrst ustava za vse poznejše gradbe in vse tozadevne poznejše zakone, in s tem zakonom se imajo razveljaviti vsi dosedanj zakoni o železniških gradbah.

Gradbo in eksploatacijo vseh ostalih starih in novih prog, ki ne spadajo v ta načrt državne železniške mreže in ki se tičejo lokalnih interesov in njihove eksploatacije, bi se imelo od strani države podpirati s prinosno garancijo, toda glavno njih breme bi imeli nositi lokalni interesi. Da bi se podpore od strani države ne zlorabljale, naj bi se z zakonom o gradbi vicinalnih prog reguliralo način državnega podpiranja. Referat ugotavlja, da se načrta državne železniške mreže ni moglo sestaviti, ker do konca leta 1923 sploh nismo imeli definitivne razmejitve s sosednimi državami, pozneje pa je bilo še potreba nabirati podatke in študirati projekte v terenu. Danes je situacija v tem oziru prilično jasna, razmere v toliko konsolidirane, da se to vprašanje lahko pozitivno reši.

Zato je direkcija za novogradnjo železnic poleg načrta predložila tudi zakon o gradbi vicinalnih železnic. Ta zakon je sestavljen na podlagi načel in temeljev madžarskega Baroševskega zakona, ki je na našem ozemlju v Vojvodini in na Hrvaškem itak v veljavi in ki je v svoji praksi pokazal najboljše rezultate. Izpremenjene so v njem samo nekatere določbe, v kolikor se tičejo specialnih naših razmer.

Referat deli normalnotirne proge na tri kategorije in sicer prvo z dopustno brzino 80 km, drugo 50, tretjo pa 30 km. V prvo kategorijo naj bi po tem predlogu spadale proge, na katerih se vrši mednarodni brzovozni promet in zato tudi predlaga rekonstrukcijo obstoječe mreže na sledečih linijah:

Zagreb—Beograd, Indija—Subotica, Beograd—Caribrod, Niš—Djevdjelija. Interesantno je, da med rekonstrukcijskimi deli ni predvidena proga Zidani most—Zagreb, ki je notorično preobremenjena in po sedanjih sestavi ne odgovarja zahtevam vedno rastočega tovarnega in osebnega prometa.

Referat konstatira nato, da je normalnotirna mreža v naši državi razvita v krajih izpod 800 m višine, ozkotirna pa v krajih nad 800 m. Zadnja ima značaj našega centralnega ograja, ki pride v stratežnem oziru v poštev, za primer, da bi sovražnik prodril tako, da bi presekal promet na periferni mreži. Zato postavlja kot glavno načelo, da se obe mreži spravita v sklad in da se v centru stoječi ozkotirni sistem pretvori v eno celoto in vzposobi za življenje, periferna mreža pa izpremeni tako, da kolikor mogoče izgubi značaj periferne mreže.

Kot drugo načelo postavlja referat, da se da vsem pokrajinam naše države najlažje izhodišče na morje. Pravi dobesedno, kakor ima svoje izhodišče Slovenija, Hrvaška in Bosna, tako je treba dati izhodišče tudi Slavoniji, Vojvodini, severni in južni Srbiji ter Črni gori. Temu je pripomniti, da te navedbe niso pravilne, ker ima južna

Srbija svoje izhodišče na morje v Solun ravno tako, kakor Slovenija v Trst, dalje da ima Črna gora tudi svojo železnico do morja ter da ima severna Srbija kot novozgrajeno železniško zvezo preko Vardišta tudi izhod na Gruž in na Dubrovnik.

Kot tretje načelo postavlja referat, da mora mreža olajšati komunikacijo med kraji, ki so bili dosedaj brez njih in ki so živeli sami za se ter jim omogočili dostop do državne prestolice in do drugih gošpodarskih centrov.

Nadalje ima državna mreža biti zgrajena tako, da se v njo lahko iztekajo od vseh strani lokalne železnice, ki se bodo v bodoče gradile.

Na petem mestu vpraševa vprašanje državne obrambe, v interesu katere naj bodoča mreža izgleda tako, da omogoči hitro mobilizacijo in koncentracijo, dopušča hitro oskrbo in manevriranje na vseh frontah, s katerimi imamo eventualno računati. Kot najvažnejše centre imenuje Skoplje, Vinkovce, Beograd, Niš.

(Dalje sledi.)

Važna odločba glede taksne dolžnosti od obresti kontokorentnih vlog in vlog na knjižice.

V zadnjem času so finančna oblastva zahtevala od denarnih zavodov, da plačajo na obresti tekočega računa in hranilnih vlog 4% takso po § 7. zakona z dne 29. februarja 1864, drž. zak. št. 20, odnose po § 8. bivše avstrijske cesarske naredbe z dne 28. avgusta 1916, drž. zak. št. 281.

V zadevi se je obrnilo društvo bančnih zavodov v Sloveniji s posebno spomenico na ministrstvo financ, katero je podkrepilo še z osebnim intervencijo tajnika g. dr. A. Ranta.

Na svojo spomenico je dobilo društvo z razpisom z dne 15. oktobra 1926, br. 113 44—26 sledečo rešitev: »S členom 217. finančnega zakona 1926/1927 je izza dne 1. aprila t. l. ukinjen predpis § 7. zakona z dne 29. februarja 1864, drž. zak. št. 20. Ker odredba čl. 217. finančnega zakona nima retroaktivne veljave, je pobrati od obresti vseh vlog na knjižice denarnih zavodov predmetno takso do 31. marca t. l., ker so glede teh vlog dani pogoji navedenega, sedaj razveljavnega določila (§ 7. zakona iz l. 1864.).

Od obresti pa, ki se izplačujejo iz trgovskega kontokorentnega prometa in iz ostalih, takozvanih tekočih računov, ni pobirati takse, ker se določilo § 7. navedenega zakona ne more porabljati za to vrsto pravnih poslov.

Iz rešitve je razvidno, da je imela intervencija glede kontokorentnih obresti popoln uspeh in je izrednega pomena za naše denarništvo, ker se tiče rešitev tudi vseh hranilnic in posojilnic ter zadrug, ki se pečajo s kontokorentnimi posli.

SINDIKAT ZA DVIG FRANKA V AMSTERDAMU.

»Algemeen Handelsblad« v Amsterdamu piše, da je imela mednarodna špekulacija v Amsterdamu za dvig franka poseben sindikat, ki je razpolagal z glavnioco več milijard frankov. Zato je šel frank tako gor. Vzporedno s tem delom je izvršil sindikat v Franciji obsežno prodajo inozemskih deviz. Rešni krogi so gledali na zadnji razvoj z nemirom in skrbjo; prehitro je šlo, in se bojijo protiardca.

Ali so tovorni avtomobili res zavezani državni taksi na vozila?

Taksna zakonodaja pozna dvoje vrst avtomobilov: osebne in tovarne.

Dočim so osebni avtomobili zavezani taksi po tarifni postavki 100 taksne tarife, so tovorni avtomobili pri vseh podjetjih letne takse prosti, ako se z njimi ne prevažajo potniki ali ako se z njimi lastniki stalno ne vozijo. Zakonodajalec je pri tem popolnoma pravilno upošteval, da se porabljajo tovorni avtomobili za podjetja, koja plačujejo že druge, itak visoke davke in da ne gre, da bi se jih dvojno obremenjevalo.

Konstrukcija in oblika tovarnega avtomobila se je tekom časa izboljševala in vedno bolj prilagodevala individualnim potrebam. Uvedli so se med drugim tudi tipi »lahkih tovarnih avtomobilov«, koji se porabljajo za potovanja trgovskih potnikov po deželi in za prevažanje lažjih tovarov.

Tip lahkega tovarnega avtomobila ima spredaj sedež za šoferja in za trgovskega potnika ali kakega drugega spremljevalca, zadaj pa prazen prostor. Ta prostor, koji je namenjen za tovor, odnose pri trgovskih potnikih za shrambo večkrat voluminoznih vzorcev, je najrazličnejše pripravljen. Pri nekaterih tipih je najprimitivnejše izdelan in obstoji iz nepokrite škatlje, koje stranice so 30 do 40 cm visoke. Pri drugih je zopet bolj skrbno izdelan in je pokrit, ker se porablja za prevažanje kvaru podvrženega blaga. Pokrit prostor ima pri nekaterih vrata ob straneh, pri nekaterih pa zadaj. Po zunanji opremi se boljše izdelani tovorni avtomobili ne razločujejo dosti od osebnega avtomobila, ampak le po notranje, ker imajo tam, kjer sta v osebnih avtomobilih zadnja dva sedeža, prazen prostor. Take avtomobile dobavljajo že avtomobilne tovarne same, deloma se pa manjvredni osebni avtomobili tudi v tuzemstvu prekonstruirajo v lahke tovarne avtomobile tako, da se zadnji del avtomobila preustroji v tovarno karoserijo.

Za vse tovarne avtomobile so davč-

ZA ZBLIZANJE Z RUSIJO.

Zdi se, da bodo za gospodarskimi krogi prišli tudi politični krogi Jugoslavije vendar do prepričanja, da se je treba otresti vsakih predsodkov, da je treba odstraniti prazen strah in vse kar nas še tako nenavadno in umetno loči od Rusije. Ruski listi, da se v zadnjem času, tako pišejo tudi beograjski listi, intenzivno pečajo s vprašanjem zblizanja z Jugoslavije. V našem listu smo imeli ponovno priložnost podčrtati, da je našemu gospodarskemu razvoju Rusija neobhodno potrebna. Za nekatere naše produkte je nudila že predvojna Rusija zelo ugodna tržišča, koja si bomo morali zopet osvojiti. Gotovi naši izdelki konkurirajo že danes prav uspešno na ruskem trgu z drugim inozemskim blagom in žalostno je, da mora to blago v Rusijo posredstvom drugih držav, ker naša država ni še vzpostavila z Rusijo — diplomatskih odnošajev. Ne želeli bi si boljševiskih manir pri nas in borili se bomo med prvimi proti vsakemu poskusu boljševiške invazije, toda s tem, da stopi država v pogodbeno razmerje z Rusijo, ni še rečeno, da se odprejo vrata tudi boljševizmu! Do urejenih, predvsem gospodarskih odnošajev z Rusijo moramo čimprej priti in veseli nas že to, da se je o tem začelo tudi v Beogradu — vsaj govoriti.

ni uradi dosedaj brez ovire izdajali potrdila po čl. 106., št. 7 taksnega n pristojbinskega pravilnika in jih s tem oproščali letne takse. V zadnjem času pa so prakso poostriili in zahtevajo tudi za tovrstne avtomobile letno takso celo za nazaj, čeprav ti vozovi samo na zunaj sličejo osebnim avtomobilom, večkrat pa tudi niti na zunaj ne, dočim so po notranji opremi izraziti tovrstni avtomobili.

Lastniki tovrstnih avtomobilov dobivajo po vrsti pozive, da naknadno plačajo za svoje lahke tovrstne avtomobile državno takso, da se ognejo težkim posledicam kazenskih določil tarifne postavke 100. taksne tarife.

Za povod poostreni praksi se navaja možnost, da se lahek tovrstni avtomobil porabi tudi za prevažanje oseb. Nikakor ne izključujemo te možnosti, povdariti pa moramo, da edino dejstvo, da posameznik zlorabi zakonito ugodnost in porabi svoj tovrstni voz za osebno prevažanje, nikakor ne more vplivati na splošno taksno dolžnost vseh lahkih tovrstnih avtomobilov. Ako kdo zagreši tak postopek, nudi zakon oblasti zadostno oporo, da mu naloži primerno globo, nikakor pa ne gre, da bi se iz enotnega razloga kratila, odnosno omejevala zakonito zasigurana ugodnost taksne prostosti.

Sicer pa moramo naglasiti, da se zlorabe dogajajo sporadično, a še takrat praviloma brez vednosti lastnikov od strani podrejenih uslužbencev, ki v takih primerih zlorablajo zaupanje gospodarjev. Smotrena kontrola od strani policijskih in finančnih organov, ki so upravičeni ustaviti voz tudi na cesti, bi brezdvoma v najkrajšem času preprečila vsako zlorabo.

Zakon sam ne definira, kaj je tovrstni avtomobil, pravilnik pa veže taksno prostost na pogoja, da se s tovrstnim avtomobilom ne prevažajo potniki in da se lastniki z njim stalno ne vozijo.

Čim sta dana ta predpogoja, je v vsakem konkretnem primeru edino ugotoviti, ali ustreza voz obliki, konstrukciji in namenu tovrstnega avtomobila. Ali in v koliko je dana možnost, da se dotični voz porablja tudi za prevažanje potnikov, pri presoji taksne dolžnosti sploh ne prihaja v poštev. To spada v delokrog kontrole, ki ima dolžnost, da take zlorabe prepreči.

Poostrena praksa je razumljivo povzročila med interesenti veliko razburjenja. Na eni strani se hoče lastnikom tovrstnih avtomobilov ob najhujši gospodarski krizi, v kateri vse stremi za znižanjem režije, da se obdrži na površju, z očitvidno preko intencije zakonodajalca segajočo prakso povišati že itak obetna davčna bremena, na drugi strani pa onemogočiti trgov-

cem z vozili že itak pičel zaslužek pri prodaji tovrstnih avtomobilov, za katere je danes edino še možnost dobiti odjemalca.

Dočim se v drugih državah razvoj avtomobilizma podpira in stremi za tem, da njihovo davčno obremenitev omili, se hoče pri nas z visoko takso 3.000 Din obremeniti celo tovrstne avtomobile. Poleg te takse se pa pobirajo za osebne, kakor za tovrstne avtomobile še razne občinske davščine in takse tako, da pri nas ravno visoka obremenitev bistveno ovira trgovino z avtomobili in avtomobilni promet, ki je zaradi tega še v povojih.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je te dni opozorila na izpremenjeno prakso generalno dirkecijo davkov in jo naprosila, naj odredi, da se z novo prakso preneha.

K. Tiefengruber:

Mednarodna trgovska novčanica.

Valutne razlike v Evropi pomenjajo danes pravcati kaos, ki ga trgovstvo v vseh državah starega sveta brdiko občuti, če ima količjak posla z mednarodnim prometom.

Tudi v tem oziru nas je Amerika že zdavnaj prekosila. V Ameriki se čudijo, da v dobi napredka evropske države še niso našle sredstev za ublažitev te splošne denarne zmešnjave, ki ovira trgovske in kulturne stike ter končno tudi politično zblizanje posameznih narodov, ki se trdovratno drže domače valute. Pestra kot zemljevid je slika državnih valut, ki otežkoča promet, pospešuje nesigurnost kredita ter neverjetno draži medsebojna plačila.

Mnogoličnost valut, osobito v tako izraziti obliki, kakor jo najdemo v sodobni Evropi, je gotovo nesmisel ter se nikakor ne ujema z modernimi pojmi v kulturnem napredku v vseh panogah človeške prosvete.

Treba samo pomisliti na današnja prometna sredstva, železnice, avtomobil, zračna letala, brzozav, radijo, pa smo si na jasnem, da bo prej ko slej treba napraviti konec tem čudnim razmeram.

Priti mora do svetovne valute. Zdravi nazori probujajočega se človeštva bodo rešili na ta ali drugi način to vprašanje.

Potreba po remeduri je splošno priznana in to je že prvi korak za rešitev problema, na katerem ima trgovstvo brezdvomno največ interesa. Gre torej predvsem za način rešitve. Pojavilo se je v tem oziru že več idej. Praktično izvedljiva pa bi bila sledeča ideja:

Počakajmo na gospodarsko in politično združitev Evrope, iz nje sledi

avtomatično valutna enotnost; kakor se je izenačil denar po deželah angleškega imperija, kjer poznajo le pfundsterling, in kakor je Rusija uveljavila na svojem obširnem teritoriju rubelj. Do tega cilja ni treba drugega nego potrpežljivosti.

Nekaj podobnega se je od druge strani priporočalo: Polagoma se bodo morebiti posamezne države v toliko zedinile, da uvedejo vsaj sosedne skupno valuto ter se odreče ena na korist druge lastni valuti, na primer uvede Francija marko, Češkoslovaška pa šiling.

Seveda bi se ta utopija ravno tako razblinila, kakor je zginila takozvana latinska unija med Francijo, Belgijo, Italijo, Srbijo in še nekaterimi manjšimi državami predvojne Evrope in je enaka usoda zadela tudi skandinavsko denarno zvezo.

Nedavno je znani ameriški finančnik Vanderlip propagiral svetovno kreditno ustanovo z glavnico 1000 milijonov dolarjev. Ideja bi bila izvedljiva, če bi ne bilo treba računati na sporazumne težave posameznih narodov glede sedeža takega zavoda, njegove uprave, zaupljivosti nadzorstva itd. Vse to bi načrt že v kali zadušilo, saj vemo vsi, da v denarnih zadevah se neha prijateljstvo.

Poglejmo še sledeči predlog, ki ne predvideva posebnega kapitala, dopušča vsaki državi vse prostosti glede novčanic, nima nevarnosti finančnega preobrata v državi, tudi pomislekov političnega značaja se ni bati, skratka, se ne dotika suverenih pravic držav.

Sprva se treba zjediniti na novčano edinicno mednarodnega značaja in absolutne nevtralnosti ter vsestransko priznane veljave, predvsem pa popolne jasnosti in stabilnosti, ki ni podvržena valovanju na svetovnem trgu.

Posezimo tudi tožadevno na naravna merila kakor je metersko.

Meter je 40milijonski del svetovnega meridijana; po tej meri so določili liter; in 1 liter vode tehta 1 kg, od tu pa je samo še korak do denarne edinice, če vzamemo 1 gram čistega zlata kot njeno vrednostno podlago.

Takih zlatnikov ni treba kosati, tudi zadevnih novčanic ne izdajati; ne gre za ustanovitev posebnega bančnega zavoda z zlatim zakladom; nič drugega ne bo treba nego ustvariti na podlagi nove svetovne denarne enote mednarodni urad za giro- in clearing-promet.

(Konec prih.)

PROGRAM SVETOVNE GOSPODARSKE KONFERENCE.

Tajništvo Zveze narodov priobčuje od predsednika Theunisa izdelano poročilo na svet in besedilo prednačrta za sve-

tovrstno gospodarsko konferenco. V poročilu je predlagan kot dan otvoritve konferenca 4. maj in je o njeni sestavi povedano, da naj sestoji iz strokovnjakov, ki jih imenujejo vlade. Pet naj jih ima glasovalno pravico. Sklepi naj bodo po možnosti soglasni ali pa naj se dežele, ki so zanje glasovale, imenomoma navedejo. Načrt programa za konferenco ima — v izvlečku — sledeče besedilo: I. **Sedanji položaj gospodarskega življenja**, njegove najvažnejše zadeve s stališča posameznih držav; problemi v raznih deželah. Poročilo delegatov. Vzroki in gospodarske struje, ki bi lahko vplivale na svetovni mir. II. **Trgovina**: a) trgovinska prostost: uvozne in izvozne prepovedi in omejitve, monopolizacije. Različno postopanje s posameznimi osebami in družbami dežel, ki so pripuščene k naselitvi v drugih državah. b) Carinske tarife in trgovske pogodbe. Ovire v mednarodni trgovini, izviraajoče iz načina, višine in spremenljivosti izvoznih in uvoznih carin, iz carinskouradne označbe in klasiifikacije blaga. c) Indiretne odredbe v zaščito trgovine in narodne plovbe, direktne in indiretne podpore, dumping in antidumpingna zakonodaja, neenakosti, ki nastanejo pri transportu, fiskalične odredbe za uvoženo inozemsko blago. III. **Industrija**: Položaj glavnih industrij (produkcijska zmoglost, efektivna produkcija, poraba, delovni trg). Značaj sedanjih težkoč v industriji in njih vzrokov na polju industrije, trgovine in vrednote. Rešitvene možnosti: organizacija produkcije, zlasti industrijske pogodbe — à la kalij, železo — ali karteli pod vidikom produkcije, porabe in delovnega trga, pravne položaja in zveze s carinskotarifnimi vprašanji; pomen nabiranja in hitrega izmenjavanja statističnih izveštij o industrijski produkciji. IV. **Kmetijstvo**: Sedanji položaj kmetijstva v ozirom na predvojni položaj in z ozirom na produkcijo, porabo, zaloge, cene in prosto izmenjavo kmetijskih pridelkov. Vzroki sedanjih težkoč. Mednarodne delovne možnosti: razvoj in mednarodno sodelovanje produkcijskih in konsumnih organizacij, med temi sistemi združnih organizacij, stalna izmenjava vseh poročil o pogojih kmetijskega položaja v različnih deželah, znanstvena in tehniška raziskovanja, knjigovodstvo, krediti itd. V nejavnem razgovoru v odboru so stavili različne uredniške izpreminjevalne predloge, tikajoče se zlasti stališča, ki ga imajo v programu finančna vprašanja. Na to je predsednik Theunis dejal, da bo predložil primerno spremenjeno besedilo.

Trgovina.

Železo in premog na svetovnem trgu. Mednarodni jekleni kartel je povzročil v eksportni kovinski industriji precejšnje zvišanje cen, ki se je pač sedaj ustavilo. Na Nemškem je zopet dosežena cena letošnjega aprila. V mesecih maj—julij so

LISTEK.

H. P.:

Tajlorizem v pisarnah.

(Nadaljevanje.)

Izdelovanje projektov za ponudbe je pri večjih napravah zelo dolgotrajno in drago, če se hoče napraviti stvar pravilno in pošteno. To da pisarni mnogo dela in truda. Posebno v zadnjem času se je razpasla med interesenti in odjemalci manija, da zahtevajo brez zadostnega poudarka ponudbe od več tverd naenkrat, ne da bi imeli zadosti resnega namena in volje dotično napravo ali stavbo tudi resnično zgraditi. Iz konkurenčnih razlogov res delajo ponudbe za tehnične naprave navadno brezplačno, kar silno podraži pisarniške stroške, kajti v najugodnejšem slučaju ima le kakih 20% vseh izdelanih ponudb ali projektov uspeh. Brezvestni podjetniki, ki jim je samo do tega, da pridejo do dela in profita si pomagajo navadno s tem, da napravijo projekt in ponudbo le kot nekak pesek v oči približno, površno in malomarno. Ko pride do gradbe, pa se večkrat izkaže, da izračunana vsota nikakor ne zadostuje za izvršitev naprave, da načrti sploh ne odgovarjajo stavljenim zahtevam in da bi se dala stvar bolje in cenejše izvršiti,

če bi se napravil projekt na podlagi natančnejših podatkov, vestnega študija in točnih računov in risb. Tako pa se mora večkrat delo kar ustaviti ali pa mora naročnik pošteno doplačevati, če hoče imeti napravo gotovo. Dobe pa se tudi podjetniki, ki s to okoliščino celo računajo. V mnogih slučajih pa s maščuje ta površnost, naglica in brezvestnost na podjetnikih samih s tem, da jim odpade ves dobiček ali pa da imajo celo zgubo.

Temu nedostatku se da odpomoči zelo uspešno s konsekventno tajlorizacijo projekcijskih in kalkulačnih pisarn ter z normalizacijo izdelkov in naprav. Racionalno urejena tovarna, ki ima na čelu dobrega organizatorja in ki izdeluje n. pr. transformatorje, bo že v naprej izdelovala načrte za iste tipe in velikosti transformatorjev tako, da ni treba šele ko pride konkretno naročilo, izračunavati z nervozno naglico konstrukcijske podatke ter delati šele risbe za deglavnice. V naglici se naredi marsikaj površno, napačno ali neracionalno. Posledica tega je potem ta, da stvar ne odgovarja stavljenim zahtevam, da odpove ali pa ne vzdrži konkurence napram produktom solidne in dobro urejene tvrdke. Normalizacija se ne da izvesti samo pri orodju, strojih, temveč tudi pri večjih napravah in zgradbah kot n. pr. pri stanovanjskih poslopih, žagah, transformatorskih postajah, električnih dalj-

novodih, hišnih instalacijah itd. Zato ima moderno, znanstveno urejeno podjetje tendenco vse svoje produkte tipizirati ter napraviti že v naprej vse potrebne načrte in sestave potrebnega materiala, tako da, ko pride konkretno naročilo, ni treba drugega kot vstaviti cene, priložiti že pripravljene risbe ter ponudbo odposlati.

V to svrhu mora biti tajlorizirana kalkulačjska pisarna. Kalkulator mora imeti v evidenci vse kataloge in cenike lastnih produktov kakor tudi onih tujih proizvodov, ki pridejo v lastnem obratu v poštev. Kalkulator mora točno slediti spremembam cen, izračunavati dodatke na temeljne tovarniške cene ter faktorje, s katerimi se temeljne cene pomnožijo, da se dobe prodajalne cene. Glavno pri tem je, da ima vse te stvari stalno v evidenci v obliki tabel in kartoteke in sicer tako, da se vsede lahko vsak hip kdo drugi na njegovo mesto. Kalkulator, ki nosi vse te stvari samo v glavi, je slab kalkulator. V dobro urejenem podjetju se ne more zgoditi, da bi se izgovarjalo ravnateljstvo napram interesentom in naročnikom, da jim zato ne more takoj postreči, ker je kalkulant slučajno bolan ali pa na dopustu. Lastnik ali ravnatelj takega podjetja pokaže s tem le svojo nesposobnost voditi podjetje, kajti organizirati podjetje ter dajati točna in jasna delavna in poslovna navodila, je

njegova dolžnost, če nima nastavljenega morebiti posebnega organizatorja ali poslovodje, ki se na to razume. Če se postavi na taka mesta kakšne računске ali bančne uradnike ali pa bivše skladiščnike, ki nimajo višje tehnične izobrazbe, obenem pa niti pojma o znanstvenem obratovanju, potem je jasno, da pisarna ne funkcionira dobro ter da podjetje ne uspeva kot bi lahko.

Dobro organizirano podjetje zabelezuje in kontrolira tudi čas, katerega porabijo projektanti, konstrukterji, kalkulant in pomožne sile za posamezne projekte ali ponudbe. V to svrhu služijo posebne komisijske karte, ki romajo z elaborati iz oddelka v oddelke, ter posebno komisijsko knjigovodstvo, ki omogoča točno ugotovitev, koliko znašajo stroški za posamezna naročila.

Za dober uspeh podjetja je neobhodno potrebna statistična analiza že izvršenih del in pa statistično zasledovanje naprav, ki so v delu.

(Konec prih.)

šle, kakor vemo, cene še nazaj. V New Yorku je te dni notiralo surovo železo okoli 20 dolarjev za tono, v začetku letošnjega leta ca 22 dolarjev, v povprečnosti leta 1913 pa 14.70. Razmere na Angleškem so anormalne in cene zato veliko višje kot pred štrajkom. Cene premoga na svetovnem trgu so šle noter do letošnjega poletja stalno nazaj. Vsled angleškega štrajka so se pa dvignile, ne samo na Angleškem, temveč tudi na kontinentu. Na Angleškem stane danes celo domači premog 55 šilingov za tono, napram 16 šilingom v začetku letošnjega leta in 14.6 šilingom v povprečnosti leta 1913.

Izgledi za naš les na solunskem tržišču. Po časopisnih vesteh se opaža v zadnjem času na solunskem tržišču veliko zanimanje za naš trdi gradbeni les, zlasti za bukove deske in trame, za bukovo tesano blago in za lipov les. Poamezni solunski uvozniki so že stopili, kakor se piše, v stike z našimi izvozniki. Solun rabí največ bukove deske in trame naslednjih dimenzij: dolžina 2—4, širina 15—30 cm, debelina 4—10 cm. Parjen bukov les iz Rumunije se plačuje po 75 šilingov meter, cena cif. Solun, a prirodni bukov les po 65 šilingov.

Ruska nabava žita. Pisali smo že, da imajo Rusi načrt za nakup žita pri kmetih ter za skupno prodajo tega žita naprej. V oktobru so državne nakupovalnice nakupile 100.8 milj. pudov žita, v septembru 91 milijonov pudov. 1 pud je 16.38 kg. Od začetka kampanje so nakupile vsega skupaj 252 milijonov pudov, v istem času lanskega leta pa 228.6 milijonov pudov.

Industrija.

Kriza v češkoslovaški tekstilni industriji. Pogajanja glede zahtev tekstilnih delavcev na Češkoslovaškem so se izjalovila. Raditega je bilo delavstvo dne 20. t. m. odpuščeno. V praškem okrožju po čiva delo v 5 tovarnah.

Promet.

Konferenca za ureditev blagovnega prometa med Jugoslavijo in Italijo. V Rimu se bo te dni vršila med zastopniki Italije in Jugoslavije konferenca, na kateri naj se definitivno uredijo razna sporna vprašanja glede tarif za blagovni promet. Pred letom je bila izdelana tarifa za blagovni promet, ni pa še mogla stopiti v veljavo zaradi nekaterih spornih vprašanj. Z ureditvijo teh vprašanj stopijo tarife v veljavo. Tarife novelirajo nekatere postavke, tako da bodo izredno važne za jugoslovenske izvoznike. Na čelu jugoslovenske delegacije za to konferenco, ki je določena za 29. november t. l., bo načelnik tarifnega odseka v prometnem ministristvu Cugmus.

Meddržavni železniški tarifi. V Budimpešti so se začele seje posebne komisije za sestavo železniških tarifov za meddržavni blagovni promet. Te seje bodo trajale do 17. decembra ter imajo nalogo, izdelati sledeče tarife: 1. madžarsko-italijansko-jadransko tarifo; 2. madžarsko-jugoslovenski direktni tarif za blago ter 3. madžarsko-jugoslovensko-jadranski tarif za prvoz surovin. Po končanosti sejah te komisije, v kateri so zastopniki Italije, Jugoslavije in Madžarske, se sestane v Budimpešti 20. decembra večja konferenca.

Avstrija revidira svoje pošne pristojbine. Dvanajst milijonov šilingov potrebuje avstrijska pošna uprava več dohodkov, da uravna gospodarsko ravnotežje v svojem obratu; in ker je tam poštni zavod avtonomno podjetje z lastnim budgetom, je bilo treba poseči po povišanju pristojbin, za katere je načrt že odobren ter stopi v kratkem v veljavo. Presežek rednih izdatkov v proračunu izvira iz poviškov v osebnih plačah, za katere se je uprava vsled pritiska organizacij morala odločiti. Letos bi bila izkazovala bilanca avstrijske pošte preko dva milijona dobička, ali zahteve uslužbenstva pretijo gospodarstvu, sicer vzorno urejene uprave, spraviti iz ravnotežja in občinstvo, ki se seveda z vsjo silo upira nameri, bo prav občutno obremenjeno z novimi pristojbinami. V pisemskem prometu se uvede značilna sprememba v težinskem stopnjevanju, odpadejo namreč pristojbinske razlike za pisma od 20 do 250 gramov, seveda samo za območje lastne uprave, in sicer se določi taksa 30 grošev, torej po naše približno 2.50 Din. Posebno spretnost tej potezi avstrij-

ske pošne uprave ne moremo prisojati; ne glede na upor, na katerega bo ta stvar osobito pri trgovstvu naletela, se utegnejo pojaviti za upravo prav občutne posledice. Z lahkoto se odpravi pod skupnim ovitkom 20 do 30 pisemskih pošiljk, ki jih naslovnik v istem kraju na stranke porazdeli. Potem pa je težinska odmera v protislovju s pogodbenim stopnjevanjem v svetovno poštnem območju. Določba avstrijske uprave se torej ne da raztegniti preko mej države, kamor pa gre dobra polovica vseh pisemskih pošiljk. Dopisnice se podražijo za 1 groš, sicer pa se predlaga za dopisnice privatnega izvora tarifo nekaj znižati, kar bi ugodno vplivalo na papirno industrijo in grafično obrt. Za tiskovine se postojanka pri 50 gr zviša od 3 na 5 grošev, pri 100 gr pa od 6 na 10. Časopisje bo plačevalo za 50% višje pristojbine, nakazniški promet se tudi nekaj podraži. Prizadet je tudi telefon ter bo zvišana govornilna pristojbina v medkrajevnem občevanju za 10 do 25%. Za brzojavke stopi besedna pristojbina 10 grošev v veljavo, zato pa se uvede razlika med brzojavkami do 60 besed in med daljšimi, te bodo razmeroma nekaj cenejše. S to naredbo posnema Avstrija tudi druge brzojavne uprave, ki imajo že davno za tuzemski promet stopnjevalno tarifo. Izvedba načrta je mišljena do novega leta 1927, začne se pa uveljaviti že 1. decembra 1926 s pisemsko pošto. Pri tozadevni anketi so propagatorji za linearno povišanje pristojbin propadli in tako je prišlo do sklepa, ki ga je državni svet v svoji seji 17. t. m. že odobril. (K. Tiefengruber.)

Češkoslovaške železnice. V oktobru so naložili na državnih češkoslovaških železnicah 642.000 vagonov, 580.000 za dom, druge za inozemstvo. Zraven pride še 4400 vagonov zasebnih železnic. V lanskem oktobru je bilo naloženih na državnih železnicah 673.000 vagonov, od teh 616.000 za dom. Zasebnih je bilo 4900. V lanskem oktobru so s premogom naložili 147.500 vagonov, v letošnjem pa 153.800 vagonov, pa je imel lanski oktober 26 delovnih dni, letošnji 25.

Denarstvo.

Mednarodni finančni trust. V prvi vrsti so zastopane v njem ameriške in angleške banke, za njimi druge banke. Sedaj je definitivno ustanovljen, osnovna glavica znaša 14 milijonov dolarjev. Novi trust bo raztegnil svoje delovanje po vsem svetu, nabavil si bo ameriške in druge vrednostne papirje. Hkrati se bo trust pečal z dovoljevanjem kreditov. Trust se imenuje ABC trust po začetnih črkah American British and Continental Corporation.

Notranji dolgovi Rumunije. Zveza kovinske industrije v Rumuniji se je pečala na eni zadnjih sej z notranjimi dolgovi Rumunije. Narodna kovinska industrija je dala državi blaga za milijarde lejev, plačilo zanj je pa šlo zelo počasi od rok. Zato se ni mogla tako razvijati, kakor je zahtevala povojna doba. Industrija prosi vlado, naj te notranje dolgovne konsolidira, sicer ne bo mogla delati naprej.

Finančni položaj Francije. Finančni položaj Francije se vidno boljša. Trgovinska bilanca za pretekli mesec izkazuje lep uspeh. Aktiva znaša skoro 1 milijardo francoskih frankov. Tuje valute so predvčerajšnjem na pariški borzi znatno padle. Odkar je Poincaré na vladi, frank se ni stal tako dobro. Na to izboljšanje francoske valute je brezdvomno uplivala v veliki meri konsolidacija notranjega položaja.

Obrt.

Splošna zveza obrtnih zadrug v Mariboru bo imela svoj letni redni občni zbor v nedeljo, dne 28. t. m. ob 9. uri predpoldne v posvetovalnici mestnega magistrata v Mariboru.

Iz naših organizacij.

Trgovski gremij v Ribnici je imel v nedeljo, dne 14. novembra 1926 VI. redni občni zbor, katerega se je udeležilo približno 35 članov. Načelnik Josip Divjak je otvoril ob 16. uri zborovanje, pozdravil zveznega odposlanca gosp. Franca Zebala ter došle člane in se zahvalil za udležbo. Nato je podal poročilo o delovanju gremija od zadnjega občnega zboru, ki se je vršil dne 27. septembra 1925.

V poročilu se poudarja, da so se vršile razne akcije v davčnih zadevah, dne 10. januarja je sklicalo načelstvo sestanek v Sodražici za člane tamošnjega okoliša; dne 17. januarja 1926 v Dobropoljah za ondetni okoliš ter 24. januarja v Vel. Laščah za velikolaški okoliš. Na teh sestankih se je člane poučevalo v vlaganju napovedi za osebno dohodnino. Nadalje so se pri tej priliki obravnavala tudi vsa druga pereča vprašanja, osobito glede poštnega in telefonskega prometa in so se predlagale tozadevne pritožbe na kompetentna oblastva in Zvezi gremijev. Na sestanku v Vel. Laščah se je med drugim predlagalo, da naj bi se denar za takse na žage pošiljal po pošti šumskemu referentu v Kočevje in ne osebno, ker je to zvezano radi oddaljenosti z velikimi nepotrebimi stroški. Tozadevno se je gremij pismeno obrnil na Zvezo gremijev, ki je takoj pri šumskem oddelku velikega župana v Ljubljani intervenirala ter dosegla, da posameznim taksnim zavezancem ni potreba več v svrhu plačila taks hoditi v Kočevje, ampak da se pošilja taksi denar v Kočevje po pošti v kolkih. O tem je gremij tudi šumski referent v Kočevju s svojim dopisom št. 149 obvestil in sporočil, da se strinja s predlaganim načrtom. — Po tem poročilu je sledilo poročilo tajništva, ki je obsegalo v glavnem naslednje podatke: Pri gremiju je celokupno 367 članov včlanjenih, pristopilo jih je 42; izstopilo je vsled položitve obrtnega lista pa 35 članov; učencev in učenk je prijavljenih 29; izučilo se je učencev in učenk 4; pomočnikov in pomočnic je prijavljenih 16. izstopili so 3. Dopisov je bilo sprejetih 150, odposlanih pa 211. Temu poročilu je sledilo potem poročilo blagajnika, ki izkazuje v letu 1925 Din 26.665.77 dohodkov in Din 13.704 stroškov. Ugotovilo se je, da je blagajniška knjiga z vsemi prilogami v redu. Nato je bil sprejet proračun za leto 1927, ki znaša na celokupnih stroških iznos Din 11.914.— Ker je trgovec Josip Miklavc iz Ribnice odstopal, je bil izvoljen v odbor mesto njega gosp. Ivan Arko ml., trgovec v Ribnici. Dodatek k gremijalnim pravilom § 2 glede trgovskega pomožnega obrata se je soglasno sprejel. — Potni stroški zborovom k zvezi sejam in občnim zborovanjem in odbornikom ter njih namestnikom k gremijalnim sejam se povrnejo. Na predlog gosp. Ivana Arka ml. mora odbor za pogorelec v Prigorici končno veljavno potrdilo gremiju poslati, da je darove sprejel, da se zamore potem vsem darovalcem zahvaliti. — Radi netočnega odpiranja in zapiranja se bo dalo vsem ribniškim trgovcem ponovno okrožnico št. 300/26 v lastnoradni podpis. Ko so bila vsa gremijalna vprašanja in pojasnila rešena, je podal g. nač. Divjak besedo Zvezinemu odposlancu g. Francu Zebalu. Slednji je podal poročilo o zveznem delovanju, občnem zboru v Kranju, o volitvah v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, Trgovski bolniški blagajni ter ljubljanskem železniškem konsumnem društvu. Končno se je zvezni zastopnik zahvalil načelstvu in tajništvu gremija za uspešno delovanje. Nato je gremijalni načelnik ob 18. uri zaključil zborovanje.

RAZNO.

Trgovski koledar za l. 1927 je izšel v založbi Trgovskega društva »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani. Uredil je koledar zopet g. Fran Zelenik. Vsebina koledarja zelo pestra in praktična. Posebno nam je omeniti sestavke: Organizacija trgovske pisarne, knjigovodstvo žage, vinska trgovina, razni praktični migljaji trgovskemu personalu itd. itd. Ta koledar je prepotreben vademecum za vsakega trgovca, podjetnika in nameščenca. Cena lično v platno vezanemu izvodu je s poštnino vred Din 15.—, kar gotovo ni pretirano. Naroča se pri Trgovskem društvu »Merkur« za Slovenijo v Ljubljani, Gradišče 17/1.

Za ustanovitev samostojnega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru. Mariborski veliki župan g. dr. Pirkmayer je sklical v soboto, dne 27. t. m. ob pol 16. uri anketo, na kateri se bo razpravljalo o ustanovitvi samostojnega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru.

Borza dela v Mariboru. Od 14. do 20. novembra je iskalo dela 59 moških in

50 ženskih, skupaj 109 oseb; 60 moškim in 33 ženskim, tedaj 93 osebam je bilo delo ponujeno, 50 moških in 19 ženskih, skupaj 69 oseb je dobilo delo, odpadlo je 64 oseb, t. j. 21 moških in 43 ženskih, dela si iskati je pa odpotovalo 18 moških, 1 ženska, skupaj 19 oseb. — Od 1. januarja do 20. novembra pa je dela iskalo 6178 oseb, 6167 osebam je bilo delo ponujeno, 2925 oseb je dobilo delo, 3511 oseb je bilo izbranih iz evidence in 815 oseb je odpotovalo iskati si dela.

Pri mariborski borzi dela je delo na razpolago: 5 pečarjem, 1 elektromonterju, 1 mizarju, 3 tkalcem ali tkalkam za tkanje »Jaucard« na ročnih stoli, 1 kočijažu, 1 kleparju, 1 soboslikarju, 6 čevljarjem, 1 sodarju, 3 zidarjem, 1 vajencu trgovske stroke in 3 vajencem (pekovske, tapetniške in mizarске obrti).

Pridelovanje žita. Tako je naslov knjižici, ki jo je ravnokar izdala Delegacija proizvajalcev čilskega solitra. Prav potrebna nam je bila, kajti do sedaj ni imel naš kmetovalec spisa, ki bi v kratkem obdelal to snov. Knjižica nam v uvodu pove, kako smo v naši državi sploh in v Sloveniji še posebej zaostali glede pridelkov žita in kako daleč so druge države pred nami. V poglavju »O žitih sploh« dobimo opis žitnih rastlin in njih zahteve glede zemlje. Oddelek »Gojenje raznih vrst« nam poda navodila glede gnojenja žit, učinek raznih organskih in umetnih gnojil ter način njih uporabe; obenem nam navaja še druge pogoje za povečanje žetvenih pridelkov. Sledijo še odstavki o kolobarjenju zemlje, pripravi semenja in o setvi, o oskrbovanju setve in žetve. Sploh dobimo v tej knjižici, ki ima 52 strani, vsa navodila, ki so potrebna za zvišanje pridelkov. Vsak kmetovalec, ki bo pazljivo prečital ta spis, bo črpal iz njega dovolj naukov, ki mu bodo prinesli obilo koristi v gospodarstvu, če jih bo vpošteval. Zato vsem toplo priporočamo to knjižico in to tembolj, ker jo na željo dobi vsakdo brezplačno. Oglasiti se mu je samo pismeno na naslov: Poddelegacija proizvajalcev čilskega solitra v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje 16, ki mu na željo brezplačno dopošlje tudi še druge kmetijske knjižice Delegacije, bodisi v slovenskem ali srbohrvatskem narečju.

Po svetu. Na Češkoslovaškem se ponovno javljajo želje po antikartelnem zakonu. A merodajni krogi nočejo o tem nič slišati, ker je tok časa kartelom ugoden. — Nemško državno finančno ministristvo priobčuje pregled državnih dohodkov za sedem mesecev, od 1. aprila do konca oktobra. Vsi dohodki so dali 4100 milijonov, ob skupnem letnem proračunu 6555 milijonov mark. Sedem mesecev je 58.3% leta, 4100 milijonov je pa nad 62% preračunjenih dohodkov; torej je pričakovati, da bo faktičnih dohodkov več kot preračunjenih. — **Anglo Austrian Bank** in **British Trade Corporation** se bosta združili; tozadevna konferenca se bo vršila 14. januarja. — Na Poljskem se je **Standard Oil Co.** fuzionirala z družbo Nobel; nova družba ima naslov »Standard Nobel na Poljskem.« — Povpraševanje po šilingu traja nadalje; doslej so nakovali več kot 40.000 kosov po 100 šilingov in več kot 160.000 kosov po 25 šilingov. — Portugalski ministriški svet je sklenil, da bo dal portugalske železnice v najem. — 18. t. m. so začeli podpisovati 5 odstotno italijansko državno posojilo po tečaju 87½%. Podpisovanje za Evropo in za druge dežele ob Sredozemskem morju se konča 18. januarja, za ostali svet pa 31. marca 1927. — Ogrska industrija bo dobila večje ameriške kredite. — Pogajanja o ureditvi turških dolgov se bodo v najkrajšem času spet pričela. Turki so menda pripravljani, da bodo popustili; a zadnja ponudba v znesku 900.000 funtov je še daleč pod zahtevami upnikov, ki hočejo 2.500.000 funtov. — V Zürichu se je ustanovila švicarsko-južncameriška električna družba s kapitalom 20 milijonov švicarskih frankov. Javna subskripcija te-rej ni potrebna. V upravnem svetu so Švicarji, Angleži in Argentinci. — Avstrijci bodo izdali nove bankovce, večinoma v bakrotisku. V obliki in barvi se bodo bolj ločili drug od drugega kot dosedanji. Prvi bodo prišli v obtok najbrže v februarju, najprve po 10 šilingov. Najnižji bankovec bo za 5 šilingov. Novi bankovci bodo v začetku v porabi sporedno s starimi. — Na angleškem denarnem trgu je nastopilo znižanje obrest-

ne mere. Velika ameriška vsota je le deloma dosegla 5 odstotno obrestovanje. — V zadnjem času prihajajo v Rumunijo večje kreditne ponudbe iz inozemstva, zlasti iz Nemčije in Anglije. Mero-dajni faktorji imajo veliko izbiro. — Največ težkoč pri pristopu Českoslovaške k jeklenemu kartlu dela tvrdka Hahn iz Bogumina; sedaj je stavila zahtevo, naj bi dobila Českoslovaška za 100.000 ton večjo kvoto nakazano, kakor jo pa ponuja kartel; zahteva namreč, da bi si smela vsaka podpisujoča tvrdka izbrati za podlago tri najugodnejše produkeijske mesece od 1911 do 1926. Če bo tvrdka Hahn trdovratna, bodo pristopile českoslovaške tovarne h kartelu tudi brez nje. — Belgijske in češke tovarne radija, edine v Evropi, so se dogovorile o enotnih prodajnih pogojih in o enotni opremi barv. — Ruska trgovska zastopstva v Berlinu, Parizu, Londonu in Pragi bodo dobila več funkcij, ki so jih opravljal doslej naravnost sovjetski trusti. Tako so že likvidirana zastopstva lesnega, usnjeneja in tekstilnega sindikata in so njih funkcije oddane trgovskim zastopstvom. Sledile bodo druge vrste, tako eksport lanu itd. Namen reforme je znižanje režijskih stroškov. — V avgustu so prepeljale českoslovaške železnice 21.735.000 oseb in 4.660.000 ton blaga. Osební promet je dal 94 milijonov čl. kron dohodkov, blagovni 234 milijonov.

Ljubljanska borza.

Ponedeljek, 22. novembra 1926.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921., den. 75, bl. 78; loterijska državna renta za vojno škodo, den. 332; zastavni listi Kranjske deželne banke, den. 20, bl. 22; kom. zadolžnice Kranjske deželne banke, den. 20, bl. 22; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana, den. 140; Merkantilna banka, Kočevje, den. 99, bl. 100; Prva hrvaška štedionica, Zagreb, den. 865, bl. 867; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana, den. 170, bl. 180; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana, den. 100; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana, den. 330; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana, den. 105; »Stavbna družba« d. d., Ljubljana, den. 55, bl. 65; »Sešire«, tovarna delobukov d. d., Skofja Loka, den. 104.

Blago: Deske (smreka, jelka), 4 m, od 16 cm naprej, media 24, 18 in 24 mm, monte, fco vag. meja, 3 vag., den. 500, bl. 500, zaklj. 500; bukovi hlodi Ia, zdravi, ravni, sveži, gladki, od 80 cm naprej, od 2,50 m naprej, fco meja, 1 vag., den. 380, bl. 380, zaklj. 380; bukovi testoni, monte, fco vag. Sušak pristanišče, 1 vag., den. 540, bl. 540, zaklj. 540; bukove in cerove okroglice, suhe, zdrave, fco vag. meja, 3 vag., den. 19, bl. 19, zaklj. 19; pšenica bačka, 76/77, 2%, fco nakl. postaja, bl. 297,50; pšenica, 75/76, fco vag. nakl. postaja, bl. 292,50; korusa umetno sušena, fco vag. nakl. postaja, bl. 155; korusa nova, času primerno suha, fco vag. nakl. postaja, bl. 140; korusa nova, času primerno suha, za januar, fco vag. nakl. postaja, bl. 150; korusa nova, v storžu, fco vag. nakl. postaja, bl. 95; ajda prekmurska, fco vag. nakl. postaja, bl. 335; rž, 71/72, 2%, fco vag. nakl. postaja, bl. 225; oves, fco vag. nakl. postaja, bl. 160; ječmen krmilni, 62/63, fco vag. nakl. postaja, bl. 170; ječmen krmilni, 63/64, fco vag. nakl. postaja, bl. 180; ječmen letni, 65/66, fco vag. nakl. postaja, bl. 192,50; otrobi drobní, fco vag. nakl. postaja, bl. 125; fižol beli, 3—4%, fco vag. nakl. postaja, bl. 180; fižol umeni, 3—4%, fco vag. nakl. po-

staja, bl. 180; krompir, fco vag. slov. postaja, bl. 135; laneno seme, fco Ljubljana, den. 380; laneno seme Podravina, fco Ljubljana, den. 370; hrastovi frizi, I., II., 27 mm, od 25 do 50 cm, od 5 do 10 cm, s toz. nadmerami, 3 vag., den. 570, bl. 570, zaklj. 570; hrastove ostrorobe deske Ia (parizerji), 27 mm, od 1 cm napr., od 14 do 28/32 cm, ca 12 m², 1 vag., den. 570, bl. 570, zaklj. 570; hrastove ostrorobe deske, od 2 m napr., 43, 53 mm ca 2/3 vag., 60 mm ca 1/2 vag., od 16 cm napr., ca 12 m², 1 vag., den. 570, bl. 570, zaklj. 570.

TRIKO-PERILLO
za moške, žene in otroke,
volna v raznih barvah, rokavice,
nogovice, dokolenice, nahrbtniki,
nikti za solarje in lovce, dežniki,
kloti, šifoni, žepni robci, pelice, vilice, noži,
škarje, potrebščine za šivilje,
krojače, čevljarje, brivce
edino le pri tvrdki

Josip Petelinč
Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika.

Najnižje cene! Na veliko in malo!

TRŽNA POROČILA.

Zvišanje cen sladkorju. V zadnjih dneh je poskočila nenadoma cena sladkorju na svetovnem trgu, čemur so sledile tudi naše tovarne in zvišale sladkor dne 18. t. m. 0.25 Din in dne 19. t. m. za 0.35 Din pri kg, tako, da znaša skupni povisek 60 par pri kilogramu.

Tržne cene v Ljubljani, dne 20. novembra 1926. 1 kg govejega mesa 15 do 18 Din, vampov 8 do 10, pljuč 8, jezika, jeter, ledic, možganov 18, loja 10, teletine 17 do 20, jeter 25, pljuč 18, svinjskega mesa 19 do 22,50, pljuč 10, jeter 15, ledic 25, glave 7,50, parkljev 6, slanina 18 do 22, masti 23 do 25, šunke 30 do 35, prekajenega mesa 25 do 30, prekajene glave 10, parkljev 8 do 10, jezika 35, koštrunovega mesa 13 do 14, jagetina 20, konjskega mesa 6 do 8. — 1 kg krakovskih klobas 42, debrecinskih 40, hrenovk, safalad, posebnih 35, tlačenk 20, svežih kranjskih 25, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih 50, prekajene slanina 28 do 30. — Piščanec 15 do 25, kokoš 25 do 40, petelin 30 do 35, raca 20 do 30, domač zajec 10 do 25, divji zajec 30 do 60, kljunač 23, 1 kg srne 22 do 28. — Ribe: 1 kg krapa 25 do 30, linja 25, ščuke 35, postvri 55 do 60, klina 15 do 20, mreže 25, pečenke 10. — Liter mleka 2,50 do 3, 1 kg surovega masla 45, čajnega 50 do 55, masla 40, bohinskega sira 38, sirčka 9 do 10, eno jajce 1,75. — Pijače: liter starega vina 18 do 20, novega 14 do 16, ena čaša piva 3,25, vrček piva 4,50 do 5, steklenica 5,25 do 5,50. — Kruh: 1 kg belega 6, črnega in rženega 5. — Sadje: 1 kg luksuznih jabolk 8, jabolk prima 6, II. 5, III. 3 do 4, 1 kg luksuznih hrušk 10, I. 8, II. 6, III. 4, ena oranža 1,50, ena limona — 75 do 1,25, 1 kg fig 12, navadnega kostanja 4 do 6, maroni 10 do 12, orehov 12, lušenih orehov 32 do 34, suhih češpelj 10, suhih hrušk 7. — Špeccerija: 1 kg kave Portoriko 68 do 72, Santos 48 do 52, Rio 42 do 46, 1 kg praže-

ne kave I. 90 do 100, II. 76 do 80, III. 52 do 56, 1 kg kristalnega belega sladkorja 13,50, sladkorja v kockah 15,50, kavne primesi 22, riža I. 10, II. 8,50, liter namiznega olja 20, jedilnega 18, vinskega kisa 4,25, navadnega kisa 2,50 1 kg morske soli 3,50, kamene 3,75, 1 kg celega popra 48, mletega 50, paprike III. vrste 24, sladke paprike 56, liter petroleja 6,50, testenin I. 12, II. 10, pralnega luga 3,75, čaja 75. — Mlevski izdelki: 1 kg moke št. 0 5,50 do 6, št. 1 5,25, št. 2 banaška 5,25, št. 3 4,50, št. 4 banaška 4, št. 5 domača 4, 1 kg kaše 6, ješprenja 7, ješprenjčka 10 do 13, otrobov 2,50, koruzne moke 3,50 do 4, koruznega zdroba 4, pšeničnega zdroba 7, ajdove moke I. 9, II. 7, ržene moke 4,50. Zito: q pšenice 350 do 370, rži 270 do 290, ječmena 240 do 260, ovs 215 do 250, prasa 350, koruze 220 do 230, ajde 350 do 380, fižola 425, prepeljarja 400, graha 430 do 500, leče 600. Kurivo: q premoga 42 m³ trdih drv 150, mehkih 75. Krma: q sladkega sena 100, pol sladkega sena 80 do 85, kislega sena 75, slame 50. Zelenjave: kg endivije 11 do 12, motovilca 11 do 12, radiča 10, poznega zelja 1 do 1,50, rdečega 5 do 6, kislega 3,50, ohrovt 1 do 1,50, karfiol 13 do 14, kolerab 5 do 6, podzemljic 1, špinac 10 do 12, paradižnikov 12 do 13, čebule 2 do 3, česna 7, peteršilj 5, zelenjava za juho 5.

Mariborski trg, dne 20. novembra 1926.

Na trgu je bilo 54 slaninarjev s 141 zaklanimi svinjami, ki so prodajali meso po običajnih cenah 10,50 do 27 Din kg na drobno in po 14 do 17 Din za kg v velikih komadih na debelo. Drugače pa ta trg ni bil posebno dobro založen in tudi cene so se radi tega kolikor toliko spremenile. Domači mesarji so ostali pri dosedanjih cenah. — Perutnine in drugih domačih živali je bilo kakih 600 komadov. Tudi to pot je bilo radi bližajočih se božičnih praznikov veliko puranov na trgu, ki so se prodajali po 60 do 150 Din komad. Cene kokošem in racam so bile 35 do 75 Din, gosem pa 62,50 do 125 Din, domačim zajcem 8 do 30 Din komad. Krompir, zelenjava, druga živila, sadje, cvetlice. Kmetje so pripeljali amo 14 s krompirjem, čebulo in zeljnatimi glavami in s sadjem naloženih voz v mesto. Cene so bile: krompirju Din 1,50 do 2, kislemu zelju 3 do 4, kisli repi 2 do 3, paradižnikom 6 do 8, medu 25 do 30, maslu surovemu 40 do 44, kuhanemu 44 do 50, čajnemu 50 do 60 Din kilogram. Zeljnatim glavam 0,50 do 4, ohrovtu in endiviji 1,50 do 2, karfiolu 4 do 8, Din komad, mleku 2,50 do 3, smetani 12 do 15, oljnému olju 28 do 34, bučnemu olju 18 do 24 Din liter (oljčno olje po trgovinah 26 Din), jajcam 1,75 do 2,25 Din komad. Sadju: jabolkam in hruškam 3 do 12, breskvam 10 do 15, grozdju 8 do 14 Din kg, kostanju surovemu 2,50 do 3, pečnemu 6 do 7 Din liter. Cvetlicam 0,20 do 0,5, z lonci vred 10 do 75 Din komad. — Lončeni in lesení robí 1 do 100 Din komad, brezovim metlam 2,25 do 5 Din komad, lesenim grabljam 8 do 10 Din komad, koruzni slami 25 do 30 Din vreča.

Seno in slamo na mariborskem trgu. V sredo 17. t. m. je bilo 9 voz sena, v soboto 20. t. m. 12 voz sena in 3 vozovi slame na trgu. Cene so bile senu 75 do 100, slami pa 45 do 55 Din za 100 kg. V sredo 17. novembra sta bila izvanredno tudi 2 z od zadnjih poplav blatnim senom na trgu, katero se je prodajalo po 45 Din za 100 kg — porabilo se je pa za steljo.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 26. novembra t. l. ponudbe za dobavo 2000 snopičev vrvice, za dobavo 6 ovojev steklenega papirja, za dobavo 400 komadov žarnih mrežic; do 30. novembra t. l. za dobavo 100 tub kita; do 3. decembra t. l. pa za dobavo raznih nožev. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Kakanju sprejema do 30. novembra t. l. ponudbe za dobavo 600 kg raznih krp za čiščenje. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. novembra t. l. ponudbe glede oddaje zakupa pravice pridobivanja ledu iz ribnika ležečega pred postajo Poljčane za dobo od 1. decembra 1926 do 31. marca 1927. Direkcija državnih železnic v Zagrebu sprejema do 4. decembra t. l. ponudbe za dobavo 60.000 kg livarskega in 40.000 kg plinskega koka. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. novembra t. l. ponudbe za dobavo 800 kg Staffermasti, za dobavo 10.000 komadov »S« spon za prage, za dobavo raznih desk. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 29. novembra t. l. ponudbe za dobavo 130 m³ jamskega lesa; direkcija državnega rudnika v Zalučevcih pri Celju pa za dobavo boroovega lesa (hlodov). — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: dne 25. novembra t. l. pri Intendanturi Kosovske divizijske oblasti v Prištini glede dobave raznih desk. — Dne 2. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede oddaje izvršitve kleparskih in krovskih del ter dobave k temu potrebne materijala. — Dne 3. decembra t. l. pri Intendanturi Vrbske divizijske oblasti v Banjiluki glede dobave 200.000 kilogramov ovs. — Dne 11. decembra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave Böhlerjevih pristojev in rezervnih delov ter glede dobave 1 plošče iz bronu v teži ca 420 kg. — Dne 20. decembra t. l. pri Upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave polkartona, šamoa in specialnega papirja; pri Komandi II. armijske oblasti v Sarajevu glede dobave pisarniških potrebščin, pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave odlitkov iz sive litine, neobdelanih; dne 21. decembra t. l. pa pri isti direkciji glede dobave 1670 komadov polžastih vzmeti in glede dobave železne pločevine za kotle.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Edino šivalni stroji in najboljše kolesa za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Najnižje cene! Tudi na obroke!

Gritzner Adler

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika

Pouk v vezenju brezplačno. — Večletna garancija.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba! Zahtevajte cenike

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri poš. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovaznica.

Veletrgovina

A. SARABON

v Ljubljani

priloga

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave z električnim

obratom.

CENIKI NA RAZPOLAGO!